

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
[ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ]

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ 2025

ΙΝΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

■ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) του Α.Π.Θ. είναι Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε το 1959 με τη διαθήκη του Μ. Τριανταφυλλίδη, ο οποίος κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το σύνολο της περιουσίας του για τον σκοπό αυτό. Το Πανεπιστήμιο αποδέχθηκε την κληρονομία υπό τους όρους της διαθήκης, η οποία μεταξύ άλλων ορίζει ότι το Ινστιτούτο λειτουργεί ως «Παράρτημα και συμπλήρωμα της Φιλοσοφικής Σχολής».

Κατά την πρώτη δεκαετία από την ίδρυση του Ινστιτούτου ολοκληρώθηκε η δημοσίευση των Απάντων του Μ. Τριανταφυλλίδη. Αυτό ήταν, σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη, το πρώτο έργο που έπρεπε να αναλάβει το Ίδρυμα. Στη συνέχεια το Ινστιτούτο αναλαμβάνει την έκδοση σημαντικών έργων για την ελληνική γλώσσα, όπως το *Ετυμολογικό λεξικό της κοινής νεοελληνικής* του Ν. Π. Ανδριώτη, οι *Ιστορίες της ελληνικής* του Ν. Π. Ανδριώτη και του Στ. Καψωμένου και η *Νέα ελληνική γλώσσα* του Α. Mirambel. Ξεκινούν οι μεταφράσεις γλωσσολογικών εγχειριδίων, όπως τα *Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας* του Α. Martinet, ενώ εγκαινιάζεται η σειρά για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας με *Τα νέα ελληνικά για ξένους*.

Παράλληλα, στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης, το Ίδρυμα συμβάλλει με το κύρος του, και κυρίως με τη δουλειά του, στην καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και στην υλοποίηση των αρχών της γλωσσοεκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1976 (προετοιμασία της πρώτης σχολικής γραμματικής της δημοτικής, μεταγλώττιση διοικητικών εγγράφων κτλ.). Αναλαμβάνει, επίσης, να συντάξει ένα λεξικό της νέας ελληνικής, το οποίο ολοκληρώνεται ύστερα από μια εικοσαετία.

Η έκδοση του *Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής* το 1998 σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας εποχής, καθώς, με απελευθερωμένες τις δυνάμεις του, το Ινστιτούτο επαναπροσδιορίζει – στο πνεύμα πάντοτε του σκοπού που είχε διατυπώσει ο Μ. Τριανταφυλλίδης – την αποστολή του. Στο πλαίσιο αυτό ξεκινούν τα ερευνητικά προγράμματα «Νεοελληνικές διάλεκτοι», «Αρχαίες ελληνικές διάλεκτοι», «Γλωσσική διεπίδραση και ανάλυση συννομιλίας», «Παλιότερα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας» και «Αρχείο λεξικού της νεοελληνικής γραμματείας».

Επίσης προγραμματίζεται ένα ευρύτερο εκδοτικό σχέδιο στους τομείς της περιγραφής και της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, της γενικής γλωσσολογίας, της διδασκαλίας της νέας ελληνικής ως μητρικής και ως ξένης, της αρχαίας, της μεσαιωνικής και της νέας ελληνικής γραμματείας, της γενικής και συγκριτικής γραμματολογίας, και της λαογραφίας, το οποίο παρουσιάζεται στις σελίδες που ακολουθούν.

Το Ινστιτούτο έχει ως αποστολή την επιστημονική καλλιέργεια και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διαθήκη του Μ. Τριανταφυλλίδη και στον Οργανισμό του Ιδρύματος.

Ειδικότερα, στην αποστολή του Ινστιτούτου εντάσσονται:

- η θεωρητική και εφαρμοσμένη, επιστημονική και διεπιστημονική, έρευνα στους τομείς της ελληνικής γλώσσας και φιλολογίας·
- η συγχρονική και διαχρονική μελέτη της ελληνικής γλώσσας·
- η συγκέντρωση πηγών και η συγκρότηση αρχείων υλικού για τη μελέτη της ελληνικής γλώσσας και γραμματείας·
- η με κάθε τρόπο δημοσίευση επιστημονικών έργων που σχετίζονται με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία·
- η υποβοήθηση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, τόσο ως μητρικής όσο και ως δεύτερης ή ξένης, καθώς και η διάδοση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό·
- η αρχειοθέτηση, η δημοσίευση, η ανάδειξη και η προβολή του έργου του ιδρυτή του Ινστιτούτου·
- η υλοποίηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με το αντικείμενο του Ινστιτούτου·
- η ανάθεση σε τρίτους και η εποπτεία της εκτέλεσης ερευνητικών έργων σχετικών με το αντικείμενο του Ινστιτούτου·
- η ερευνητική συνεργασία του Ινστιτούτου με ιδρύματα, ινστιτούτα και πάσης φύσεως οργανισμούς του ίδιου ή συγγενούς επιστημονικού ενδιαφέροντος, στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτες χώρες, και η συμμετοχή του Ιδρύματος σε ερευνητικά προγράμματα των φορέων αυτών·
- η διοργάνωση συνεδρίων, επιστημονικών συναντήσεων, διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων και κάθε είδους εκδηλώσεων σχετικών με το αντικείμενο του Ινστιτούτου καθώς και η δημοσίευση των πορισμάτων τους·
- η χορήγηση υποτροφιών για σπουδές που σχετίζονται με το αντικείμενο του Ινστιτούτου.

Τέλος, το Ινστιτούτο, σύμφωνα με τη διαθήκη του ιδρυτή του, έχει ως στόχο την προαγωγή της παιδείας του ελληνικού λαού με κάθε πρόσφορο μέσο.

Ο ΜΑΝΟΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Άπαντα Μανόλη Τριανταφυλλίδη

Πρώτος τόμος: Ερευνητικά Α'. Μελέτες για τη γλώσσα και τα ιδιώματα, 1986. € 12

Δεύτερος τόμος: Ερευνητικά Β'. Μελέτες για τη γλώσσα και τα ιδιώματα (συνέχεια), 1986. € 12

Τρίτος τόμος: Ερευνητικά Γ'. Νεοελληνική γραμματική. Ιστορική εισαγωγή, 2021. € 15

Τέταρτος τόμος: Γλωσσικό ζήτημα και γλωσσοεκπαιδευτικά Α'. Αγώνες για την επιβολή της δημοτικής, 2002. € 12

Πέμπτος τόμος: Γλωσσικό ζήτημα και γλωσσοεκπαιδευτικά Β'. Αγώνες για την επιβολή της δημοτικής (συνέχεια), 2002. € 12

Έκτος τόμος: Γλωσσικό ζήτημα και γλωσσοεκπαιδευτικά Γ'. Δημοτικισμός και αντίδραση, 1988. € 12

Έβδομος τόμος: Γλωσσικό ζήτημα και γλωσσοεκπαιδευτικά Δ'. Ορθογραφικά – Παιδαγωγικά, 1965. € 12

Όγδοος τόμος: Διάφορα, 1965. € 12

Γενικό ευρετήριο, 1969. € 4

Μ. Τριανταφυλλίδης, Τα οικογενειακά μας ονόματα. Προλεγόμενα, επεξεργασία κειμένου, σχόλια: Ε. Σ. Στάθης, 1995. € 10

Μ. Τριανταφυλλίδης, Λεξιλογικές ασκήσεις για την 5η και 6η Δημοτικού. Βιβλίο του μαθητή, 1967. € 2

Μ. Τριανταφυλλίδης, Λεξιλογικές ασκήσεις για την 5η και 6η Δημοτικού. Βιβλίο του δασκάλου, 1975. € 2

Μ. Τριανταφυλλίδης, Αλληλογραφία. Φιλολογική επιμέλεια: Π. Μουλλάς, Μ. Βερτσώνη-Κοκόλη, Ε. Πέτκου, 2001. € 20

Μ. Τριανταφυλλίδης, Επιλογή από το έργο του. Επιμέλεια: Ξ. Α. Κοκόλης, 1982. € 9

Αυτοβιογραφικές σελίδες. Επιμέλεια: Λ. Πολίτης. Πρόλογος: Χ. Χρηστίδης, 1979. € 4

A. Martinet, Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας. Μετάφραση: Α. Λ. Χαραλαμπίδου, 1997. € 15

Θ.-Σ. Παυλίδου, Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, 2013. € 15

E. Coseriu, Η γλωσσολογία. Μετάφραση: Κ. Μηνάς, 1982. € 6

Y. Lavoigne, Η γλώσσα των μέσων ενημέρωσης. Μετάφραση: Π. Πολίτης, 2004. € 10

G. Yule, Πραγματολογία. Μετάφραση: Α. Αλβανούδη, Χ. Καπελλίδη. Επιμέλεια: Θ.-Σ. Παυλίδου, 2024. € 15

S. Thomason, Εισαγωγή στη γλωσσική επαφή. Μετάφραση: Ν. Λιόσης, 2023. € 25

A. Ρεβυθιάδου, Εισαγωγή στη φωνολογία, 2022. € 20

Δ. Παπαδοπούλου, Α. Ρεβυθιάδου (επιμ.), Εισαγωγή στη μορφολογία, 2023. € 20

ΣΕΙΡΑ: «Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά των Ετήσιων Συναντήσεων του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.»

27. Μνήμη Α.-Φ. Χριστίδη, 2007. € 15

28. Γλώσσα και κοινωνία, 2008. € 15

29. 2009. € 15

30. Μνήμη Μ. Τριανταφυλλίδη, 2010. € 15

31. Διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής, 2011. € 15

32. 2012. € 15

33. Συντακτικές θεωρίες και η σύνταξη της ελληνικής, 2013 (ηλεκτρονικά).

34. Γλώσσα και εκπαίδευση, 2014 (ηλεκτρονικά).

35. 2015 (ηλεκτρονικά).

36. Ελληνική διαλεκτολογία, 2016 (ηλεκτρονικά).

37. 2017 (ηλεκτρονικά).

38. Αρχαία ελληνική, νέα ελληνική και εκπαίδευση, 2018 (ηλεκτρονικά).

39. Μνήμη Μ. Σετάτου, 2019 (ηλεκτρονικά).

40. 2020 (ηλεκτρονικά).

41. 2022 (ηλεκτρονικά).

42. 2023 (ηλεκτρονικά).

43. 2024 (ηλεκτρονικά).

44. Ελληνική λεξικογραφία, 2025 (ηλεκτρονικά).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

A.-Φ. Χριστίδης (επιμ.), Ιστορία της ελληνικής γλώσσας: από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα (σε συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας), 2024. € 60

R. S. P. Beekes, *Εισαγωγή στη συγκριτική ινδοευρωπαϊκή γλωσσολογία*. Μετάφραση: Γ. Παπαναστασίου, Σ. Τσολακίδης, 2025. € 32

Γ. Γιαννάκης, *Οι Ινδοευρωπαίοι. Πρώτο μέρος: Γλώσσα & πολιτισμός*, 2020. € 25

M. L. West, *Ινδοευρωπαϊκή ποίηση και μυθολογία*. Μετάφραση: Μ. Γεωργοπούλου. Επιμέλεια: Γ. Γιαννάκης, 2013. € 35

Γ. Γιαννάκης, *Ιστορική γλωσσολογία και φιλολογία*, 2019. € 25

N. Ανδριώτης, *Ιστορία της ελληνικής γλώσσας. Τέσσερις μελέτες*, 2020. € 10

Σ. Γ. Καψωμένος, *Από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας*, 2003. € 10

Π. Κυρανούδης (μοναχός Κοσμάς Σιμωνοπετρίτης), *Μορφολογία των τουρκικών δανείων της ελληνικής γλώσσας*, 2009. € 30

K. Μηνάς, *Γλωσσικός άτλαντας Δωδεκανήσου*, 2020. € 25

ΣΕΙΡΑ: «Ελληνική γλώσσα: συγχρονία και διαχρονία»

Χρ. Τζιτζιλής, Γ. Παπαναστασίου (επιμ.), *Ελληνική ετυμολογία / Greek etymology*, 2017. € 30

Χρ. Τζιτζιλής, Γ. Παπαναστασίου (επιμ.), *Γλωσσικές επαφές στα Βαλκάνια και στη Μ. Ασία / Language contact in the Balkans and Asia Minor*, 2024. € 25

Χρ. Τζιτζιλής, Γ. Παπαναστασίου (επιμ.), *Κοινή, κοινές και η διάμορφωση της κοινής νεοελληνικής / Koine, koines and the koineization of Modern Greek*, 2024. € 35

6

■ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

M. Οικονόμου, *Γραμματική της αρχαίας ελληνικής*, 2019. € 22

W. S. Allen, *Vox Graeca. Η προφορά της ελληνικής την κλασική εποχή*. Μετάφραση: Μ. Καραλή, Γ. Μ. Παράσογλου, 2003. € 15

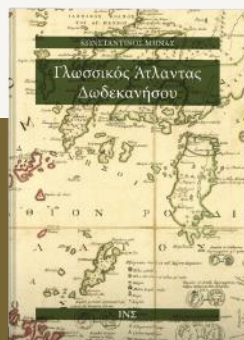
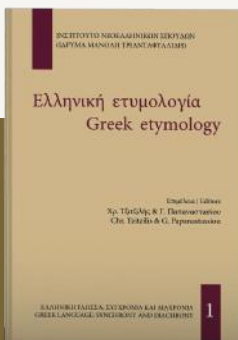
Νεοελληνική Γραμματική (αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη), 2023. € 10

M. Τριανταφυλλίδης κ.ά., *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*, 2018. € 20

M. Τριανταφυλλίδης, *Μικρή Νεοελληνική Γραμματική*. Κυκλοφορεί μεταφρασμένη στις εξής γλώσσες:

αγγλική: 2022, € 15 ▪ αλβανική: 1995, € 15 ▪ βουλγαρική: 1996, € 15 ▪

γαλλική: 2022, € 15 ▪ γερμανική: 2015, € 15 ▪ γεωργιανή: 1999, € 15 ▪

ισπανική: 1994, € 15 ▪ ιταλική: 2015, € 15 ▪ ουκρανική: 2003, € 15 ▪ πολωνική: 1997, € 15 ▪ ρουμανική: 1996, € 15 ▪ ρωσική: 1995, € 15 ▪ σερβική: 1995, € 15 ▪ τουρκική: 2002, € 15

Γ. Παπαναστασίου, *Νεοελληνική ορθογραφία: ιστορία, θεωρία, εφαρμογή*, 2008. € 25

Ε. Δελιαλή-Δάπη, *Αναλυτικό ευρετήριο λέξεων και πραγμάτων του Νεοελληνικού σύνταξης (της κοινής δημοτικής) του Αχιλλέα Τζάρτζανου*, 1997. € 10

Γ. Βελούδης, *Από τη σημασιολογία της ελληνικής γλώσσας: Όψεις της 'επιστημικής τροπικότητας'*, 2010. € 30

Π. Πολίτης (επιμ.), *Ο λόγος της μαζικής επικοινωνίας: το ελληνικό παράδειγμα*, 2024. € 35

Π. Πολίτης, *Η γλώσσα της τηλεοπτικής ενημέρωσης: τα δελτία ειδήσεων της ελληνικής τηλεόρασης (1980–2010)*, 2025. € 25

Χ. Χρηστίδης, *Δημοτική και νομικά*, 1984. € 12

Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Γλώσσα – γένος – φύλο*, 2021. € 15

ΣΕΙΡΑ: «Μελέτες για τον προφορικό λόγο»

Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Ελληνική γλώσσα & προφορική επικοινωνία*, 2015. € 25

Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Καταγράφοντας την ελληνική γλώσσα*, 2016. € 20

Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Ερωτήσεις-απαντήσεις στην προφορική επικοινωνία*, 2018. € 20

Ρ. Καραχάλιου, *Η προσφώνηση στις συνομιλιακές αφηγήσεις*, 2018. € 15

Θ.-Σ. Παυλίδου (επιμ.), *Πραγματολογικά μόρια στην ελληνική και άλλες γλώσσες*, 2020. € 25

ΛΕΞΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, 2023. € 65

Ι. Ε. Στεφανής, *Άγια και βέβηλα της νέας ελληνικής. Ερμηνευτικό λεξικό θρησκευτικής όρολογίας*, 2020. € 58

Ν. Ανδριώτης, *Ετυμολογικό λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, 2001. € 20

Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, *Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής*, 2003. € 30

7

P. Chantraine, *Ετυμολογικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής*. Επιμέλεια: Γ. Παπαναστασίου, Δ. Χρηστίδης. Μετάφραση: Α. Πέτρου, Γ. Δάρλας, 2024. € 65

■ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ομήρου *Ιλιάδα*. Μετάφραση: Ν. Καζαντζάκης, Ι. Κακριδής, 2024. € 25

Ομήρου *Οδύσσεια*. Μετάφραση: Ν. Καζαντζάκης, Ι. Κακριδής, 2024. € 25

Ομήρου *Οδύσσεια*. Μετάφραση: Δ. Ν. Μαρωνίτης, 2024. € 25

Δ. Ν. Μαρωνίτης, *Αναζήτηση και νόστος του Οδυσσέα*, 2014. € 20

Οι Πυθιόνικοι του Πινδάρου. Μετάφραση: Θ. Σταύρου, 1980. € 5

Χ. Τσαγγάλης, *Ομηρικές μελέτες*, 2017. € 20

R. Hunter, *Το Συμπόσιον του Πλάτωνα*. Μετάφραση: Δ. Κουκουζίκα. Επιμέλεια: Γ. Μ. Παράσογλου, 2022. € 10

Δ. Α. Χρηστίδης, *Παροιμίες και παροιμιακές φράσεις της ελληνικής αρχαιότητας*, 2023. € 30

8 Μ. L. West, *Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική μετρική*. Μετάφραση: Μ. Ξανθού, Τ. Τυφλόπουλος. Επιμέλεια: Γ. Μ. Παράσογλου, 2005. € 10

Ν. Παρασκευόπουλος, *Οι μέλισσες και οι λύκοι. Μελέτες ιστορίας του ελληνικού δικαίου*, 2016. € 15

Ν. Παρασκευόπουλος, *Ο επιεικής αλγόριθμος (Από την αριστοτελική σκέψη στην τεχνητή νοημοσύνη)*, 2024. € 15

■ ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΓΛΩΣΣΙΑ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

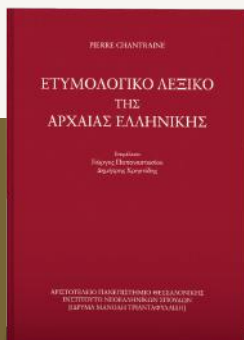
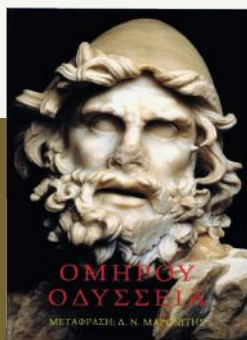
Α.-Φ. Χρηστίδης, *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας*, 2022. € 20

Θ. Παπαγγελής, *Η Ρώμη και ο κόσμος της*, 2020. € 20

Φ. Ι. Κακριδής, *Αρχαία ελληνική γραμματολογία*, 2011. € 20

Β. Κάλφας, Γ. Ζωγραφίδης, *Αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι*, 2023. € 20

Δ. Ν. Μαρωνίτης, Λ. Πόλκας, *Αρχαϊκή επική ποίηση*, 2007. € 20

Δ. Κυρτάτας, Σ. Ράγκος, *Η ελληνική αρχαιότητα: πόλεμος – πολιτική – πολιτισμός*, 2013. € 20

Μ. Βουτυράς, Α. Γουλάκη-Βουτυρά, *Η αρχαία ελληνική τέχνη και η ακτινοβολία της*, 2025. € 35

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Πεζογραφική Ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος. Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου. Τόμος Α', Από τα τέλη του Βυζαντίου ως τη Γαλλική Επανάσταση, 2022. € 25. Τόμος Β', Από τη Γαλλική Επανάσταση ως τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, 2009. € 25

Απολλώνιος της Τύρου. Υστερομεσαιωνικές και νεότερες ελληνικές μορφές (3 τόμοι). Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου, 2004. € 60

Άνθος των χαρίτων. Επιμέλεια: Σ. Κολιαδήμου, 2022. € 35

Βαρλαάμ και Ιωάσαφ. Επιμέλεια: Π. Βασιλείου, 2004. € 10

ΣΕΙΡΑ: «Παλιότερα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας»

Γ. Κεχαγιόγλου, *Από τον ύστερο Μεσαίωνα ως τον 18ο αιώνα. Εισαγωγή στα παλιότερα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας*, 2012. € 18

Η κακοπαντρεμένη (Ρίμα για τον γέρο και το κορίτσι). Επιμέλεια: Α. van Gemert, σε συνεργασία με την Ι. Beijerman, 2010. € 12

Ο Κάτης και ο μποντικός. Επιμέλεια: C. Luciani, 2011. € 12

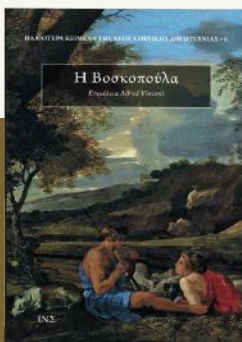
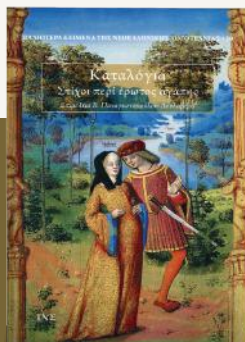
Πτωχολέων. Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου, 2011. € 15

Ανακάλυψη της Κωνσταντινόπολης. Επιμέλεια: Εμμ. Κριαράς, 2012. € 15

Ο έπαινος των γυναικών. Επιμέλεια: Σ. Σταυρακοπούλου, 2013. € 15

Μαρίνος Φαλιέρος, Λόγοι διδακτικοί του πατρός προς τον υιόν. Επιμέλεια: W. Bakker, Α. van Gemert, 2014. € 12

Μανόλης Σκλάβος, Της Κρήτης ο χαλασμός (Η συμφορά της Κρήτης). Επιμέλεια: Τ. Μαρκομιχελάκη, 2016. € 12

Εμμανουήλ Λιμενίτης, *Το θανατικόν της Ρόδου*. Επιμέλεια: S. G. Henrich, 2015. €12
Η βοσκοπούλα. Επιμέλεια: A. Vincent, 2016. €15
Καταλόγια. Στίχοι περί έρωτος αγάπης. Επιμέλεια: Β. Παναγιωτοπούλου-Δου-
 λαβέρα, 2017. €15
Πανουργία υψηλόταται του Μπερτόλδου. Επιμέλεια: Σ. Σταυρακοπούλου,
 2018. €15
Γιούστος Γλυκός, Πένθος θανάτου. Επιμέλεια: C. Luciani, 2018. €15
*Ιμπέριος και Μαργαρόνα (Η ομοιοκατάληκτη Διήγησις ωραιότητ του Ιμπε-
 ρίου)*. Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου, 2020. €20
Καλλίμαχος και Χρυσορρόη. Επιμέλεια: Γ. Πολέμης, 2021. €20
Βέλθανδρος και Χρυσάντσα. Επιμέλεια: Ι. Πολέμης, 2023. €20
Σιντίπας (Μυθολογικόν Σιντίπα του φιλοσόφου). Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου,
 2024. €20

■ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

- 10 Λ. Παπαλεοντίου, *Ανθολογία αιγυπτιακής λογοτεχνίας και κριτικής (δύο τόμοι)*,
 2025. €60
 Ψυχάρης, *Η νίκη του πόνου και της αγάπης*. Εισαγωγή και επιμέλεια έκδοσης:
 Γ. Πατερίδου, 2009. €15
 Ο Ψυχάρης και η εποχή του. Ζητήματα γλώσσας, λογοτεχνίας και πολιτισμού.
 Επιμέλεια: Γ. Φαρίνου-Μαλαματάρη, 2005. €30
 Εμμ. Κριαράς, *Αλληλογραφία*, 2007. €15
 Θ. Σταύρου, *Νεοελληνική μετρική*, 2022. €15
Η εκδοτική των κειμένων της νεοελληνικής γραμματείας, 2016. €15
 Σειρα: «Κείμενα της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας»
 Γεώργιος Λαπάτης (Σταθάς), *Ιστορία ερωτική, ήτοι έρωτας σφοδρός ενός νέου,*
Κωνσταντινοπολίτου... Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου, 2020. €20
Η κομψή ιστορία Το κατ' Ευμένειαν και Σαπφιάδην. Επιμέλεια: Γ. Κεχαγιόγλου,
 2022. €20

G. A. Kennedy (επιμ.), *Αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή κριτική* [The Cambridge History of Literary Criticism, τόμ. 1] Θεώρηση μετάφρασης: Α. Ρεγκάκος, 2010. € 40

A. W. Litz, L. Menand, L. Rainey (επιμ.), *Μοντερνισμός και νέα κριτική* [The Cambridge History of Literary Criticism, τόμ. 7] Θεώρηση μετάφρασης: Γ. Φαρίνου-Μαλαματήρη, Μ. Χρυσανθόπουλος, 2013. € 40

R. Selden (επιμ.), *Από τον φορμαλισμό στον μεταδομισμό* [The Cambridge History of Literary Criticism, τόμ. 8] Θεώρηση μετάφρασης: Μ. Πεχλιβάνος, Μ. Χρυσανθόπουλος, 2022. € 40

C. Knellwolf, C. Norris (επιμ.), *Ιστορικές, φιλοσοφικές και ψυχολογικές όψεις της θεωρίας της λογοτεχνίας στον 20ό αιώνα* [The Cambridge History of Literary Criticism, τόμ. 9] Θεώρηση μετάφρασης: Σ. Παρασχάς, Μ. Πεχλιβάνος, Ε. Σηφάκη, 2010. € 40

M. Peri, *Είς, δύο, τρείς: ό δέ δή τέταρτος ποϋΐ;*, 2020. € 25

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

Το νεοελληνικό λαϊκό παραμύθι. Εισαγωγή και επιλογή κειμένων: Χ. Χατζητάκη-Καψωμένου. Φιλολογική έκδοση των κειμένων: Γ. Μ. Παράσoglou, 2012. € 30

G. Saunier, E. Moser, *Ελληνικό δημοτικό τραγούδι. Μύθοι μυητικοί και παραλογές*, 2019. € 12

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Δ. Κουτσογιάννης, *Γλωσσική διδασκαλία: χθες, σήμερα, αύριο. Μια πολιτική προσέγγιση*, 2024. € 20

A. Χαραλαμπόπουλος (επιμ.), *Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση*, 2025. € 20

A. Βουγιούκας, *Το γλωσσικό μάθημα στην πρώτη βαθμίδα της νεοελληνικής εκπαίδευσης*, 2010. € 15

Β. Ι. Τόγιας, *Το μάθημα των νέων ελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση. Ιστορική θεώρηση (1833–1967)*. Τόμος Α', 1988. € 10. Τόμος Β', 1990. € 10

Καλλιτεχνική παιδαγωγική ομάδα «Ελάτε να παίξουμε», *Το Σχολείο – εργαστήρι τέχνης και δημιουργίας*, 2020. € 9

■ Η ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ/ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Διδακτικό προσωπικό του Σχολείου Νέας Ελληνικής του Α.Π.Θ., *Τα νέα ελληνικά για ξένους*, 2020. € 25

Διδακτικό προσωπικό του Σχολείου Νέας Ελληνικής του Α.Π.Θ., *Τα νέα ελληνικά για ξένους. Βιβλίο ασκήσεων*, 2015. € 22

Α. Χατζηπαναγιωτίδη, *Τα ελληνικά για ξενόγλωσσα παιδιά 8–12 χρόνων. Βιβλίο του μαθητή*, 2001. € 15

Α. Χατζηπαναγιωτίδη, Α. Τσακαλίδης, *Τα ελληνικά για ξενόγλωσσα παιδιά 8–12 χρόνων. Βιβλίο του δασκάλου*, 1996. € 8

Φ. Βαλσαμάκη, Α. Χατζηπαναγιωτίδη, *Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα, Β' κύκλος. Βιβλίο του μαθητή*, 2001. € 15

Δ. Τάνης, *Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα, Β' κύκλος. Βιβλίο του δασκάλου*, 2001. € 10

Ε. Παναγοπούλου, Α. Χατζηπαναγιωτίδη, *Τα ελληνικά για προχωρημένους. Γ' κύκλος*, 2010. € 22

Φ. Βαλσαμάκη, Ρ. Καμαριανού, Λ. Κανέλλου, Ε. Κατούδη, *Τα ελληνικά είναι ένα... παιχνίδι. Βιβλίο του μαθητή*, 2003. € 15

Φ. Βαλσαμάκη, Ρ. Καμαριανού, Λ. Κανέλλου, Ε. Κατούδη, *Τα ελληνικά είναι ένα... παιχνίδι. Βιβλίο του δασκάλου*, 2003. € 15

Φ. Βαλσαμάκη, Δ. Μανάβη, *Ορίστε! Ελληνικά για αρχάριους*, 2014. € 30

Διδακτικό προσωπικό του Σχολείου Νέας Ελληνικής του Α.Π.Θ., *Ορίστε! Βιβλίο δραστηριοτήτων*, 2014. € 15

Ρ. Καμαριανού-Βασιλείου, *Ομήρου Οδύσσεια. Συντομευμένη και απλουστευμένη απόδοση για ξενόγλωσσους*, 2005. € 15

Ν. Κокκαλίδου-Ναχμία, Όταν οι Έλληνες γιορτάζουν... *Greeks in a Festive Mood...*, 1995. € 10

Π. Ανδρέου, Πρόγραμμα σπουδών για την ελληνική γλώσσα, Α' επίπεδο / *Modern Greek Language Curriculum, Checkpoint A*, 2012.

Π. Ανδρέου, Πρόγραμμα σπουδών για την ελληνική γλώσσα, Β' επίπεδο / *Modern Greek Language Curriculum, Checkpoint B*, 2014.

ΣΥΝΑΓΩΓΕΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Εμμ. Κριαράς, *Ανιχνεύσεις. Γλωσσικά και φιλολογικά μελετήματα. Συμβολή στο χρονολόγιο του δημοτικισμού*, 2004. € 15

Εμμ. Κριαράς, *Ερευνητικά*, 2005. € 15

Β. Φόρης, *Γλωσσολογικά μελετήματα*, 2003. € 10

Α. Δελμούζος, *Ανάλεκτα. Εποπτεία: Α. Δημαράς. Επιμέλεια: Α. Πατρικίου (σε συνεργασία με την Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας)*, 2014. € 25

Μνήμη Μανόλη Τριανταφυλλίδη. *Είκοσι χρόνια από το θάνατό του*, 1979. € 4

Τιμητικές εκδηλώσεις για τα εκατό χρόνια από τη γέννηση του Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1987. € 4

Χρ. Τσολάκης, *Θέσεις και σημειώματα. Κείμενα από το περιοδικό «Φιλολόγος»*, 2018. € 30

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μανόλης Τριανταφυλλίδης (1883–1959). *Λεύκωμα από το αρχείο του. Επιμέλεια: Ε.-Β. Μελικίδου*, 2023.

Ι. Ε. Στεφανής, Ν. Καζαντζάκης - Π. Πρεβελάκης, *Γλωσσάριο επιλεγμένων έργων τους*, 2023.

13

Ο Τριανταφυλλίδης γεννήθηκε το 1883. Μαθητή ακόμη τον συγκινούσαν θέματα γλωσσικά και ζητήματα αγωγής. Το 1900 εγγράφεται, ύστερα από πίεση του πατέρα του, στη Φυσικομαθηματική Σχολή. Με τη βοήθεια της μητέρας κατορθώνει να αφήσει τα μαθηματικά και να εγγραφεί στη Φιλοσοφική Σχολή. Υπήρξε μαθητής του γλωσσολόγου Γεώργιου Χατζιδάκι. Κοντά του γνώρισε επιστημονικότερα τη γλώσσα του ελληνικού λαού. Αργότερα, απαλλασσόμενος από τον καθαρευουσιανισμό της Σχολής, του οικογενειακού και του γενικότερου περιβάλλοντος, μπόρεσε να προσεγγίσει τη δημοτικιστική ιδεολογία, της οποίας και αργότερα έγινε σημαντικότερος κήρυκας.

Ο Τριανταφυλλίδης φεύγει στη Γερμανία, το 1905, έχοντας δημοσιεύσει τον πρώτο τόμο του βιβλίου του *Ξενηλασία ή ισοτέλεια*; Αντίκριζε το θέμα των ξένων λέξεων στο χώρο της νέας ελληνικής. Παρακολουθεί μαθήματα γλωσσολογίας, βυζαντινολογίας (με τον Krumbacher), αρχαίας φιλολογίας, φιλοσοφίας και παιδαγωγικής. Γίνεται διδάκτορας (1908) και η διατριβή του, ολοκληρωμένη αργότερα (1909), δημοσιεύεται με τον τίτλο: *Die Lehnwörter der mittelgriechischen Vulgärliteratur*. Ακολουθεί ένα ταξίδι στην Ελβετία. Εκεί επισκέπτεται σχολεία και αυξάνει την πείρα του στο χώρο της εκπαίδευσης. Παρακολουθεί τότε και μαθήματα του Albert Thumb στο Marburg.

Ο Τριανταφυλλίδης ταξιδεύει το 1907 στο Παρίσι με την πρόσθετη, βασική γι' αυτόν, επιθυμία να επισκεφτεί τον Ψυχάρη. Αυτή πραγματοποιείται στις 10 Οκτωβρίου 1907.

Ο Τριανταφυλλίδης, γυρίζοντας οριστικώς στην Ελλάδα το 1912, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του και ύστερα από ενδιάμεσα (1912) ταξίδια στην Αγγλία και το Παρίσι, αναλαμβάνει πρωταρχικό έργο ανάμεσα στους κορυφαίους του "Εκπαιδευτικού Ομίλου". Τον επόμενο χρόνο (1913) τοποθετείται συνεργάτης του *Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας*. Εκεί παραμένει έως τις 5 Ιουνίου 1917. Δύο μήνες αργότερα ορίζεται ένας από τους τρεις πρωταθλητές της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, που έχει ήδη ξεκινήσει, και αναλαμβάνει μαζί με τον Αλέκο Δελμούζο τη θέση του ανώτερου επόπτη της δημοτικής εκπαίδευσης. Αντιμετωπίζει και αυτός, όπως γενικότερα και η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, αντιπάλους από δύο πλευρές: τους ριζοσπαστικότερους απ' αυτόν δημοτικιστές από το ένα μέρος και τους καθαρευουσιάνους από το άλλο. Αυτοί μάλιστα τον χαρακτηρίζουν ψυχarikό.

Ως επόπτης της δημοτικής εκπαίδευσης ταξιδεύει σε ευρωπαϊκές χώρες το 1920 με ειδική αποστολή. Τη θέση του επόπτη αναγκαστικά την εγκαταλείπει μετά την αποτυχία του Βενιζέλου στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου του 1920. Καταρρέει τότε η ολιγόχρονη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917. Ο Τριανταφυλλίδης, καθώς και άλλοι κορυφαίοι της μεταρρύθμισης, απομακρύνονται από την εκπαίδευση και για δυο τρία χρόνια δεσπόζει ο άκρατος και άκριτος καθαρευουσιανισμός στο χώρο της βασικής εκπαίδευσης του ελληνικού λαού.

Μετά την ανατροπή της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, επακόλουθο

της αποτυχίας του Ελευθέριου Βενιζέλου στις εκλογές της 1 Νοεμβρίου 1920, ο Τριανταφυλλίδης, απογοητευμένος φυσικά, αναχωρεί στη Γερμανία, όπου παραμένει τη διετία 1921–1923. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα διορίζεται στο Λαογραφικό Αρχείο στις 25.7.1923. Μόνο με το κίνημα του Πλαστήρα (1922), και τη μεταπολίτευση θα μπορέσει, προσωρινά και πάλι, να δράσει ο εκπαιδευτικός δημοτικισμός. Τότε (1923) και ο Τριανταφυλλίδης επανακά τη θέση του ανώτερου επόπτη της δημοτικής εκπαίδευσης.

Το 1926 γίνεται ο Τριανταφυλλίδης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και αναλαμβάνει διδασκαλία στο τέλος του έτους (4.11.1926) και αρχίζει να διδάσκει στις 16.11.1926. Θα παραμείνει στην έδρα έως την 18η Ιανουαρίου του 1935, οπότε παραιτείται για να αφοσιωθεί αποκλειστικά στην ολοκλήρωση της Γραμματικής του. Συνολικά μπόρεσε να διδάξει σε πανεπιστήμιο μόνο οκτώ χρόνια (τέλος 1926–αρχές του 1935).

Οι δημοτικιστές της εποχής του Τριανταφυλλίδη σωστά έβλεπαν ότι έπρεπε βάσει της γραπτής γλώσσας να υπάρξει μια γραμματική της δημοτικής, συμπληρωμένη με μερικούς λόγιους τύπους. Τη Γραμματική αυτή θέλησε να τη συγκροτήσει ο Τριανταφυλλίδης και την είχε ήδη κατά βάση προετοιμάσει όταν ο Μεταξάς συγκρότησε επιτροπή με την προεδρία του για την οριστική διατύπωση της γραμματικής της δημοτικής.

Ο Τριανταφυλλίδης, συντάσσοντας τη Γραμματική του, στηρίζεται στη λαϊκή γλώσσα, όμως δέχεται, ως ένα βαθμό όσον αφορά το λεξιλόγιο, το καθεστώς που δημιούργησε η καθαρεύουσα. Η Γραμματική του Τριανταφυλλίδη “επισημοποιούσε”, θα λέγαμε, το συμβιβασμό που είχε προτείνει και εφαρμόσει η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917–1920. Πάντως ο Τριανταφυλλίδης δεχόταν ότι την τελευταία λέξη στο θέμα θα την πει η περαιτέρω καλλιέργεια της δημοτικής. Και είχε δίκιο.

Ο Τριανταφυλλίδης και μετά την παράδοση στη δημοσιότητα της Γραμματικής του εξακολούθησε να προσφέρει και στον τομέα της γλωσσικής έρευνας και στον τομέα της γλωσσικής διαφώτισης κοινού και επιστημόνων. Αναδείχτηκε φωτεινός εκλαϊκευτής και διδάσκαλος αγαπητός, μαχητής θαρραλέος και αξιοπρεπής, οργανωτής με ξεχωριστές ικανότητες. Δίκαια τιμάται από τις νεότερες γενιές επιστημόνων και λογίων – όταν βέβαια είναι σε θέση να αξιολογήσουν την όλη του προσπάθεια.

Επί πολλά χρόνια εξακολουθούν να ακούγονται ποικίλες “φωνές” συνηρητικών με τα γνωστά παλιά επιχειρήματα, αλλά και δημοτικιστών που διαμαρτύρονται για το γλωσσικό καθεστώς. Η γλωσσική διαμάχη τελικώς καταλήγει, μετά την πτώση των συνταγματαρχών, στην αναγνώριση της δημοτικής από την πολιτεία (1976). Η ίδια η δικτατορία μάλιστα βοήθησε σ’ αυτό με τα ανόητα και ακατανόητα μέτρα της στο χώρο της γλώσσας και της παιδείας.

Ο Τριανταφυλλίδης σκέφτηκε και το μέλλον της γλωσσικής παιδείας του τόπου. Ίδρυσε το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης – που δίκαια του δόθηκε η πρόσθετη προσωνυμία Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Εμμ. Κριαράς, “Μανόλης Τριανταφυλλίδης” (αποσπάσματα),
Ερευνητικά, Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ, 2006

Συνιάσσω τη διαθήκη μου με σκοπό
να χρησιμεύει η μικρή περιουσία μου
και μετά το θάνατό μου
για να συνεχιστεί το έργο
που δεινρώ από τα πιο απαραίτητα
για την καλλιέργεια του εθνικού μας
πολιτισμού και την πνευματική
πρόοδο του λαού μας. [...]
Θέλω να ωφεληθούν κάπως
από την περιουσία μου
τα Έλληνόπουλα, γιατί αυτά
βασανίζονται και ζημιώνουν
από τη γλωσσική ακαταλασσία
που βασισμένη στην παιδεία
και στη ζωή μας.

Μ. Τριανταφυλλίδης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Νέο Κτίριο Φιλοσοφικής, γραφ. 418 • Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

541 24 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.997.128, Fax: 2310.997.122

<http://ins.web.auth.gr>

email: ins@phil.auth.gr

e-shop: <http://www.eshop.ins-auth.gr>

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΟΥ Ι.Ν.Σ.

Σ. ΠΑΤΑΚΗΣ

Παναγή Τσαλδάρη 38 (πρώην Πειραιώς), 104 37 Αθήνα

Τηλ.: 210.52.05.600, Fax: 210.36.50.069

Κορυτσάς 99, 570 09 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.706.354, Fax: 2310.706.355

Στις τιμές δεν συμπεριλαμβάνεται ο Φ.Π.Α.

Το 2014 το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών με Χρυσό Μετάλλιο, την ύψιστη τιμητική διάκριση που απονέμει το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, για την επί πενήντα πέντε χρόνια προσφορά του στη γλώσσα και την παιδεία του ελληνικού λαού.